

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет
Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ПРОГРАМА КУРСУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 7.060101 – „ПРАВознавство”

для студентів юридичного факультету

Львів 2007

Лунь З.І., Стецюк П.Б., Чушенко В.І.

Конституційне право України: Програма курсу. – Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005.- 55с.

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (Протокол № ... від

Друкується за рішенням видавничої комісії юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

**Немає щастя без свободи,
свободи без самоврядування,
самоврядування - без конституційності,
конституційності - без моралі,
й кожного з цих великих благ - без сталості і ладу**

Клінтон Россістор

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни

«Конституційне право України» викладається студентам юридичного факультету як обов'язкова навчальна дисципліна і його програма складена з дотриманням встановлених вимог, необхідних при підготовці фахівців вищої кваліфікації за спеціальністю 7.060101 „Правознавство”. «Конституційне право України» як навчальна дисципліна має велике значення у підготовці майбутніх спеціалістів-юристів, оскільки, з одного боку, формує цілісне бачення майбутніх фахівців щодо сутності та змісту України як держави суверенної, демократичної, правової та соціальної, правового становища особи і громадянина в державі, системи органів державної влади та самоврядування, з іншого - розуміння конституційного законодавства як цілісної, логічно побудованої нормативно-правової системи, його значення і ролі для всього правознавства.

Основною метою вивчення дисципліни є формування вміння правильно оцінювати конкретні конституційно-правові явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідне конституційне законодавство.

Завдання вивчення дисципліни

Студенти юридичного факультету, які вивчають „Конституційне право України” повинні знати :

на понятійному рівні основні категорії, поняття та їх визначення з курсу „Конституційне право України”, зміст предмету «Конституційного

права України» як галузі права та його структуру, особливості його норм та інститутів;

на фундаментальному рівні основи теорії конституції та конституціоналізму, зміст та систему правового положення особи і громадянина в Україні, основи парламентаризму, зміст конституційно-правової системи організації та функціонування в Україні органів державної влади та місцевого самоврядування, основи територіальної організації України;

на практично-творчому вимоги, які ставляться до юриста який працює в органах державної виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, юриста, який здійснює правове забезпечення діяльності політичних партій та громадських організацій, проведення виборів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування на рівні дільничних та окружних виборчих комісій, правове забезпечення діяльності народних депутатів України та депутатів місцевих рад, тощо.

Студенти повинні вміти:

на рівні відтворення правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій), орієнтуватися в чинному конституційному законодавстві, в т.ч. на рівні актів Конституційного Суду України та відповідних підзаконних нормативно-правових документів, застосовувати необхідні конституційно-правові акти,

на творчому рівні використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати конституційно-правові явища, формувати наукові пошуки.

Місце дисципліни в навчальному процесі

Предмет вивчається на основі знань, які студенти отримали з інших навчальних дисциплін (Теорія держави і права, Організація судових та правоохоронних органів), має структурно-логічні зв'язки з предметами

„Конституційне право зарубіжних країн”, „Конституційне процесуальне право”, „Муніципальне право” та ін.

Структура дисципліни

„Конституційне право України” складається із вісімнадцяти самостійних тем, рівні частини яких (по дев'ять тем) відповідають першому і другому модулю. Першим модулем охоплюються теми присвячені конституційному праву України як галузі та юридичної науки, основам теорії конституції, правовій охороні конституції України, основам конституційного ладу України, характеристиці України як суверенної демократичної держави, основам правового положення людини і громадянина в Україні, громадянству України, конституційним правам, свободам та обов'язкам людини і громадянина в Україні, а також правовому положенню іноземців в Україні. Другий модуль містить теми присвячені питанням конституційно-правових основ народного волевиявлення в Україні, зокрема, держано-територіальному устрою, організації публічної влади, статусу парламенту, уряду, глави держави, місцевого самоврядування.

Семінарські заняття проводяться з основних найважливіших тем „Конституційного права України” і мають на меті поглиблення теоретичних знань студентів, набуття ними необхідних навичок для практичної діяльності, розв'язанні конкретних юридичних справ, застосуванні чинного законодавства.

Самостійна робота планується як форма навчання, що має на меті надати допомогу у вивченні запропонованої літератури, у пошуку відповідей на проблемні питання курсу, оволодінні практичними завданнями курсу

Форми контролю – поточний, модульний, підсумковий семестровий контроль.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Конституційне право України як галузь та юридична наука.

Поняття і предмет «Конституційного права України» як галузі права. Системно-структурна характеристика конституційного права України. Особливості норм та інститутів конституційного права України. Поняття суб'єкти, об'єкти та зміст конституційно-правових відносини. Юридичні факти у конституційному праві. Джерела конституційного права України як галузі права. Конституція як основне джерело конституційного права України. Місце і роль конституційного права в системі національного права.

Поняття, предмет та система конституційного права України як галузевої юридичної науки. Функції науки конституційного права. Методологія науки конституційного права. Джерела науки. Розвиток науки державного та конституційного права в Україні. Конституційне право України як навчальна дисципліна. Значення конституційного права для юридичної освіти і практичної діяльності юриста.

Тема 2. Основи теорії конституції. Конституція – Основний Закон України.

Виникнення та основні теорії конституцій. Поняття та сутність конституції. Юридичні властивості (особливості) конституції держави. Основні функції конституції. Класифікація сучасних конституцій.

Історія української конституції. Підготовка та прийняття Конституції України 1996 року. Структура та загальна характеристика Конституції України. Конституційні закони. Реалізація Конституції України. Поняття та зміст конституціоналізму. Проблеми становлення сучасного українського конституціоналізму.

Тема 3. Правова охорона конституції України.

Поняття та система правової охорони конституції. Конституційний контроль та конституційний нагляд. Конституційно-правова відповідальність. Основні гарантії системи правової охорони Конституції України (порядок внесення змін до Конституції України, конституційна відповідальність, конституційний контроль та ін.)

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Склад та порядок утворення Конституційного Суду України. Компетенція та акти Конституційного Суду України. Судді Конституційного Суду України.

Тема 4. Основи конституційного ладу України.

Поняття конституційного ладу. Система основних засад конституційного ладу України. Верховенство права, розподіл влади, територіальне верховенство і єдність держави як конституційні принципи. Україна – суверенна держава. Державна влада і самоврядування народу. Правова держава. Демократична держава (пряма та представницька демократія; вибори і референдуми в Україні). Соціальна держава. Держава і громадянське суспільство.

Конституційні основи закріплення політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Конституційне закріплення права на власність та підприємництво. Місце і роль політичних партій, громадських організацій, релігійних громад і церкви, засобів масової інформації в процесі становлення демократичної, соціальної, правової держави. Захист конституційного ладу. Рада Національної безпеки і оборони України.

Тема 5. Основи правового положення людини і громадянина в Україні.

Поняття та сутність правового положення особи в державі. Принципи основ правового статусу особи. Людина, особа, громадянин, іноземний громадянин, особа без громадянства, біженець - як конституційно-правові категорії.

Основні (конституційні) права та свободи людини та громадянина. Межі основних прав та свобод. Недопустимість скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина. Поняття та сутність основних гарантій реалізації і захисту (охорони) прав, свобод і обов'язків (політичні, економічні та юридичні гарантії). Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Тема 6. Громадянство України.

Поняття та сутність громадянства. Принципи громадянства України. Належність до громадянства України. Документи, які підтверджують належність до українського громадянства.

Підстави набуття громадянства України. Умови прийняття до громадянства України.

Припинення громадянства України: вихід з громадянства, втрата громадянства, за підставами передбаченими міжнародними договорами. Громадянство дітей у разі зміни громадянства батьків і в разі усиновлення.

Система та повноваження органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства України.

Тема 7. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.

Система основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина. Критерії, класифікації основних прав і свобод. Основні права і свободи

громадян України. Особисті права та свободи. Політичні права та свободи. Соціально-економічні та культурні права та свободи. Тенденція до розширення конституційної регламентації прав, свобод громадян на сучасному етапі розвитку України.

Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Військова та альтернативна служби. Шанування державних символів України. Додержання Конституції та Законів України. Обов'язок не заподіювати шкоду природі та культурній спадщині, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Обов'язок сплачувати податки і збори встановлені державою.

Тема 8. Правове положення іноземців в Україні.

Особливості правового положення іноземних громадян та осіб без громадянства в Україні. Обсяг та особливості реалізації прав та свобод іноземцями в Україні. Обов'язки іноземців в Україні. Конституційно-правові основи статусу біженців в Україні. Порядок набуття та втрати статусу біженців в Україні. Обсяг та особливості реалізації прав та свобод, а також виконання обов'язків біженцями в Україні. Конституційно-правовий статус іммігрантів в Україні.

Особливості правового статусу українців, які проживають за кордоном.

Тема 9. Конституційно-правові основи державно-територіального устрою України.

Поняття та зміст державно-територіального устрою. Україна - унітарна держава. Ознаки унітарної держави. Територіальна та національно-територіальна автономії. Автономія в унітарній державі.

Федеративна і унітарна держава. Конфедерація як форма об'єднання держав.

Територія держави як об'єкт конституційно-правових відносин. Конституційно-правовий статус кордонів держави. Державна територія України (поняття, основні етапи формування, проблема співвідношення державної території з українською етнічною територією).

Адміністративно-територіальний поділ України: становлення, сучасний стан та перспективи реформування. Столиця України: особливості політико-правового статусу. Особливості конституційно-правового статусу окремих територій та адміністративно-територіальних одиниць.

Тема 10. Україна – суверенна національна держава.

Поняття суверенітету в конституційному праві. Державний суверенітет. Народний суверенітет. Державно-правові ознаки суверенітету України. Державні символи України (Державний герб України, Державний прапор України, Державний гімн України) та інші атрибути української державності. Політико-правове оформлення України як суверенної національної держави. правонаступництво України.

Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні. Право національних меншин на збереження та розвиток своєї самобутності. Гарантії вільного розвитку національних меншин в Україні.

Тема 11. Автономна Республіка Крим.

Створення Автономної Республіки Крим в складі України. Конституційно-правове положення Автономної Республіки Крим. Правові засади (принципи) розмежування компетенції України та Автономної Республіки Крим. Конституція Автономної Республіки Крим. Конституційно-правові основи організації та функціонування представницьких органів, органів виконавчої та судової влади, органів

місцевого самоврядування на території Кримського півострова. Представник Президента України в Автономній Республіці Крим.

Тема 12. Конституційно-правові основи організації державної влади в Україні та народного волевиявлення.

Поняття і основні ознаки державного органу. Конституційна система і види державних органів; фактори, що впливають на формування державних органів в Україні.

Виборче право і виборча система. Принципи виборчого права. Види виборчих систем. Мажоритарна, пропорційна та змішана виборчі системи: основні відмінності. Виборча система України.

Поняття та види референдумів в Україні. Конституційно-правові основи проведення референдумів в Україні.

Тема 13. Конституційний статус Президента України.

Поняття, правова природа та призначення інституту глави держави. Становлення інституту глави держави в Україні. Конституційно-правові основи обрання Президента України (загальна характеристика). Повноваження Президента України. Президент України як гарант державного суверенітету та територіальної цілісності України. Президент України як гарант додержання Конституції України. Президент України у механізмі „ваг і стримувань” системи розподілу влади в Україні. Припинення повноважень Президента України. Імпічмент Президента України.

Тема 14. Верховна Рада – парламент України.

Поняття та сутність парламенту. Парламент та парламентаризм, становлення парламентаризму в Україні. Конституційні основи порядку

формування та припинення діяльності Верховної Ради України (загальна характеристика). Функції та компетенція парламенту України. Рахункова палата України. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Конституційні основи законотворчої діяльності Верховної Ради України.

Тема 15. Конституційно-правовий статус народного депутата України.

Конституційний склад і структура Верховної Ради України (загальна характеристика). Повноваження народного депутата України у Верховній Раді України та її органах. Повноваження народного депутата України у взаємовідносинах із органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, засобами масової інформації. Гарантії депутатської діяльності. Недоторканність народних депутатів України. Депутатський індемнітет. Комітети, депутатські групи та фракції парламенту, коаліція депутатських фракцій. Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.

Тема 16. Конституційний статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади.

Поняття та функції виконавчої влади. Місце виконавчих органів в системі розподілу влади на окремі гілки. Система органів виконавчої влади в Україні. Порядок утворення, склад та припинення діяльності Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України. Міністерства, державні комітети та інші центральні органи виконавчої влади. Уряд Автономної Республіки Крим. Місцеві державні адміністрації.

Тема 17. Теоретичні основи місцевого самоврядування. Поняття та система місцевого самоврядування в Україні.

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут: поняття, природа, сутність. Основні теорії місцевого самоврядування. Моделі місцевого самоврядування. Становлення інституту місцевого самоврядування в Україні. Європейська хартія про місцеве самоврядування.

Поняття, система та основні принципи місцевого самоврядування України. Правова, організаційна, матеріальна та фінансова основи місцевого самоврядування.

Місцевий референдум, загальні збори (сходи) громадян за місцем проживання, органи самоорганізації населення та інші форми територіальної самоорганізації громадян.

Тема 18. Органи місцевого самоврядування в Україні: порядок утворення та компетенція.

Сільські, селищні, міські Ради - органи місцевого самоврядування. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, компетенція, форми діяльності). Територіальна громада - первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Депутат місцевої ради. Сільський, селищний та міський голова. Виконавчі комітети сільських, селищних та міських Рад (порядок утворення, структура, повноваження).

Представницькі органи влади в областях і районах, містах Києві та Севастополі. Порядок формування, функціонування та обсяг повноважень.

Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА ДО ОКРЕМИХ ТЕМ

До теми „Конституційне право України як галузь та юридична наука”

Основна література

1. *Акт проголошення незалежності України* // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38.- Ст. 502.
2. *Конституція України*. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
3. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
4. Давидов Р., Данилюк Ю. Питання теорії конституційних правовідносин // *Право України*.-2006.-№1.-С.16-19.
5. Давидов Р. Данилюк Ю. Питання теорії конституційних правовідносин // *Право України*.-2006.-№1.-С.16-18.
6. *Майданник О.* Конституційно - правова відповідальність: ознаки, підстави, суб'єкти // *Право України*. – 2001.- №2.- С.92-96.
7. *Мяловицька Н.* Конституційно-правова реформа і методологія науки конституційного права // *Вісник Конституційного Суду України*.- 2006.-№2.-С.22-29.
8. *Поваляєва М.* Інститути конституційного права України: поняття, ознаки, критерії розмежування // *Право України*.-№5.-2000.-С.20-23.
9. *Погорілко В., Федоренко В.* Джерела конституційного права України: поняття, види, система // *Право України*.-2002.-№3.-С.8-16.
10. *Погорілко В., Федоренко В.* Об'єкти конституційного права України: поняття, ознаки, види // *Право України*.-2004.-№2.
11. *Степанюк О.* Норми конституційного права України. – Чернівці, 1994. - 96 с.
12. *Стецюк П.* Станіслав Дністрянський як конституціоналіст. Львів, 1999. - 232 с. (С.8-16, 44-59).
13. *Стецюк П.* Юрій Панейко (1886-1973) // *Вибори і демократія*. - 2005.- № 3 (5). - С.50-53.
14. *Шаповал В.М.* Конституція як форма (джерело) конституційного права України (питання теорії) // *Право України*. - 1999. - № 6.
15. *Шемшученко Ю., Погорілко В.* Система конституційного права як галузі права, юридичної науки та навчальної дисципліни // *Вісник Академії правових наук України*. - Харків, 2003.- № 2 (33) – 3 (34). - С.213 -224.

Додаткова література

1. *Вчені-юристи України*. Довідник. К.:1998.- 609 с. (с.39-46, 212-245).
2. *Колосова Н.М.* Конституционная ответственность – самостоятельный вид юридической ответственности. // Государство и право. – 1997. – №2. – С.86-91.
3. *Кутафин О.Е.* Предмет конституционного права. – М.: Юристъ, 2001. – 444 с. (С.9- 42).
4. *Кутафин О.Е.* Источники конституционного права Российской Федерации. – М.:Юристъ, 2002. – 348 с. (С.11-33).
5. *Панов М.* Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти // Вісник АПрНУ.- № 2 (33) – 3 (34).- С.54-67
6. *Лунь З.* До питання про конституційну відповідальність у аспекті правової охорони Конституції України / Проблеми державотворення і захисту прав людини / Матеріали 8 науково-практичної конференції.- Львів, 2002.
7. *Наливайко Л.* Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій конституційної відповідальності у сучасній конституційній теорії // Право України. – 1999. – № 10. – С.45-50.
8. *Стецюк П.* До 100-річчя від дня народження С.Е.Базилевича // Право України. - 1999. - № 2.
9. *Сушинський О.* Конституційна субсидіарна відповідальність: концептуальний аспект // Вибори та демократія.- 2006.-№3 (9).-С.51-59.
10. *Терлецький Д.* Джерела конституційного та міжнародного права: співвідношення та взаємодія//Право України.-2005.-№9.-С.131-135.
11. *Тодыка Ю.Н.* Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина: Учебное пособие.- Харьков: “Фолио”: “Райдер”, - 1998.- 292с.
12. *Шаповал В.* Перспективи розвитку науки конституційного права в Україні // Право України.- 1996.- № 9.- С. 49-52.
13. *Шаповал В.* Основні характеристики конституційного права // Вісник Конституційного Суду України. – 2003. № 6. - С.60-70.
14. *Шаповал В.* Сучасний конституціоналізм. - К.: Юрінком Інтер, 2005.- 559 с.

До теми „**Основи теорії конституції. Конституція – Основний**”

Закон України”

Основна література

1. *Декларація про державний суверенітет України* // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
2. *Акт проголошення незалежності України* // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38.- Ст. 502.
3. *Конституція України*. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
4. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
5. *Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Барабаша О.Л. щодо офіційного тлумачення ст.94 та ст.160 Конституції України (справа про набуття чинності Конституції України)*. – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакц. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.39-42.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі про здійснення державної влади народом від 05.10.2005// Урядовий кур'єр. - 17.10.2005.
7. Батанов О., Кампо В., Шумак І. Ново демократичний конституціоналізм в Україні: проблеми становлення та розвитку // *Вибори та демократія*.-2006.-№2(8).-С.65-72.
8. *Бориславський Л.* Конституційна відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності // *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*.-Львів, 2005.-С.102-104.
9. *Головатий С.* Конституція України в системі європейського конституціоналізму // *Право України*. - 1997.- № 8.-С.3-8.
- 10.*Лунь З.* Про деякі аспекти розвитку Конституції України // *Вибори та демократія*.-2006.-№2(8).-С.50-54.
- 11.*Стецюк П.* Основи теорії конституції та конституціоналізму. - Львів: «Астролябія», 2003.- 232 с.
- 12.*Стецюк П.* Про дефініцію «конституціоналізм» // *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. - Львів.-2004. - № 39.- С.171-180.
- 13.*Тихонова Є., Юзьков Л.* Конституція юридична і фактична // *Право України*, 1992, № 1.- С. 3-10.
14. *Шаповал В.* Основний закон держави // *Віче*.-1996.-№ 3.-С.27-35.
- 15.Шаповал В. Сучасний конституціоналізм. - К.: Юрінком Інтер, 2005.- 559 с.
16. *Юзьков Л.* Основні положення проекту нової Конституції України //

Розбудова держави, 1992, № 5. – С.- 36-39.

Додаткова література

1. *Концепція нової Конституції України.* // Відомості Верховної Ради Української РСР - 1991.-№ 35.- С. 446.
2. *Георгіца А.З.* Поняття та сутність конституції в сучасній конституційній доктрині // Науковий Вісник Чернівецького державного університету. 2000. Випуск 100. Правознавство. - Чернівці, 2000. - С. 52-60.
3. *Історія української Конституції.* / Упорядн. А.Г.Слюсаренко, М. В. Томенко. — К.: Право, 1997.
4. *Конституційні акти України 1917-1920. Невідомі конституції України.* – Київ: Філософська і соціологічна думка, 1992. – 272с.
5. Корнєєв А. Створення Конституції України (етапи становлення) // Вісник Конституційного Суду України.-2005.-№3.-С.53-62.
6. Нонко О. Конституційний процес в Україні та вплив на нього Ради Європи // Право України.-2006.-№9.-С.21-28.
7. Святоцький О., Чушенко В. Питання теорії і практики конституціоналізму в Україні // Право України.-1998.-№2.
8. Скрипник О. Поняття функцій конституції та теоретико-методологічні проблеми їх класифікації // Право України.-2006.-№2.-С.21-26.
9. *Стецюк П.* Конституція України як цінність, гарантія національної державності українського народу. Львів: Астролябія, 2004.- 31 с.
10. *Тодыка Ю.Н.* Конституция Украины: проблемы теории и практики: Монография.- Харьков: Факт, 2000. - 608 с.
11. *Шайо А.* Самоограничение власти (краткий курс конституционализма): Пер.с венг.-М.:Юристь, 2001.- 292с., (С.11-56).
12. *Шаповал В.М.* Становлення конституціоналізму в Україні: проблеми теорії // Право України, 1998.- С.25-29.

До теми „Правова охорона конституції України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про Конституційний Суд України* // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - Ст.272.
3. *Регламент Конституційного Суду України.* Затв. Рішенням Конституційного Суду України від 05.03.1997 // Вісник КСУ.- 1997.-

- № 7.
4. Білозьоров Є. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки: теоретичні аспекти // Право України.-2006.- №1.-С.50-54.
 5. Лунь З. Правова охорона конституції: до питання про постановку проблеми // Право України .- 2002.- № 7.- С. 13-17.
 6. Лунь З. Конституційний контроль як політико-правова категорія: теоретичні аспекти // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Львів, 2001. - № 1 -. С. 31-37.
 7. Слідченко І.Д. Тлумачення конституції: питання теорії та практики в контексті світового досвіду / Одеська національна юридична академія.- Одеса: Фенікс, 2003.- 234 с.
 8. Стецюк П. Основи теорії конституції та конституціоналізму. Частина перша.: Посібник для студентів. - Львів: Астролябія, 2003.- 232 с. (С.194 – 217).
 9. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні. Навчальний посібник. К.: Школа, 2003.- 256 с.
 10. Тесленко М. Юридична природа правової охорони Конституції України // Вісник Конституційного Суду України.-2006.-№3.-С.24-30.
 11. Чаюн М.Г., Кириченко Ю.М., Кидисюк Р.А. Правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях та висновках (1997-2003 роки).- К.: Атіка, 2003. - 336 с.
 12. Шаповал В. Про генезу конституційного контролю: історико-правовий аспект проблеми // Вісник Академії правових наук України.-1999.-№2. – С. 104-107.
 13. Шаповал В. Сутнісні характеристики конституційного контролю // Право України. – 2005. №. 3.- С.23-27.

Додаткова література

1. Боботов С.В. Конституционная юстиция (сравнительный анализ). – М.:Наука, 1994.- 127 с.
2. Лунь З.І. Інститут правової охорони конституції в конституційних проектах українських учених і політичних діячів другої половини ХІХ – поч.ХХ ст. // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - Львів.-2000. - № 35.- С.171-175.
3. Савенко М. Функція правової охорони Конституції України // Право України. – 2001. – №9. – С.6-8.
4. Скомороха В. Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // Право України, 2000.- № 12. - С.3-8.

5. *Скомороха В.* Правові форми участі Конституційного Суду України у законотворчості // Вісник Конституційного Суду України .- 2006.- №1.-С.47-75.
6. *Тесленко М.* Умови ефективності правової охорони Конституції//Право України.-2005.-№9.-С.21-24.
7. *Тесленко М.* Роль громадянина у правовій охороні Конституції // Право України.-2006.-№12.-С.21-23.
8. *Тодыка Ю.Н.* Конституция Украины: проблемы теории и практики. – Харьков: «Факт», 2000 – 608 с., (С.228-332).
9. *Шевчук С.* Основи конституційної юриспруденції.- К.: Український центр правничих студій, 2001.- 302с., (С.229-295).
10. *Хабриева Т.Я.* Правовая охрана конституции. – Казань: Изд. Казанского университета, 1995. – 221 с., (С.8-38).

До теми „Основи конституційного ладу України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про Раду національної безпеки і оборони України //* Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 35. - Ст.237.
3. *Закон України. Про правовий режим надзвичайного стану. //* Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 23. - Ст.176. (із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003 р., Офіційний вісник України, 2003, № 23, ст..1015).
4. *Закон України. Про правовий режим воєнного стану //* Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 28. - Ст.224.
5. *Рішення Конституційного Суду України у справі про здійснення влади народом //* Вісник Конституційного Суду України.-2005.-№5.- С.26-31.
6. *Заєць А.П.* Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. - К.: Парламентське вид-во, 1999.- 247 с.
7. *Конституційно-правові засади становлення української державності /* В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики.- Х.:Право, 2003.- 328 с.
8. *Любченко П.* Конституційно-правові проблеми визначення структури громадянського суспільства // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2004.- № 3 (38).- С.43-53.
9. *Скрипнюк О.В.* Соціальна правова держава в Україні: проблеми

- теорії і практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія. - К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000.- 600 с.
10. *Стецюк П.* Конституційні характеристики України (спроба формально - юридичного аналізу) // *Вибори і демократія.* - 2004.- № 1. - С.29-35.
 11. *Тодыка Ю.Н.* Основы конституционного строя Украины. - Харьков: Факт, 1999. - 320 с.
 12. *Чушенко В.* Проблеми формування соціально-організованого суспільства в Україні // *Право України.*-2005.-№4.-С. 104-107.
 13. *Чушенко В.* Соціально-організоване суспільство і формування політичної влади в Україні // *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні.*-Львів, 2004.
 14. *Шаповал В.* Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади // *Право України.* - 1997.-№ 1.-С-44-52.

Додаткова література

1. *Вовк Д.* Проблеми визначення та дії принципу верховенства права в Україні // *Право України.* - 2003. - № 11.- С.127-130.
2. *Головатий С.* „Верховенство закону” *versus* ”верховенство права”: філологічна помилка, професійна недбалість чи науковий догматизм? // *Вісник Академії правових наук.*-2003.-№2-3.-С.96-113.
3. *Гайворонський В.* Яким має бути механізм впровадження принципу верховенства права//*Право України.*-2005.-№10.-С.114-118.
4. *Панкевич О.* Проблеми соціальної держави: дискусія триває // *Право України.*-2005.-№12.-С.117-120.
5. *Скрипник О.* Ідея соціальної справедливості в контексті теорії соціальної, правової держави // *Вісник Академії правових наук України.* - Харків, 2001.- № 2(25)- С.17-24.
6. *Стецюк П.* Конституційно-правові основи національної безпеки України // *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ Львів,* 1999, № 1(8). - С. 72-79.
7. *Тодыка Ю.* Конституційні засади формування громадянського суспільства в Україні // *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2003.- № 1(33) - С.34-44.
8. *Шаповал В.* Форма держави в конституційному праві // *Вісник Конституційного Суду України.* – 2003. - № 2.- С.47- 58; № 3. – С.65 -80.
9. *Шаповал В.* Основні характеристики конституційного права // *Вісник Конституційного Суду України.* – 2003. - № 6. - С.60-70.
10. *Футей Б.* Становлення правової держави: Україна 1991-2001 рр. – К.:

Юрінком Інтер, 2001.- 288 с.

11. *Яковюк І.* Соціальна держава: до визначення поняття. // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(33)-3(34).- С.213 -224.

До тем „Основи правового положення людини і громадянина в Україні” та „Громадянство України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про громадянство України.* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13. - Ст.3.
3. *Закон України. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків* // Офіційний вісник України.-2005.-№40.-Ст.2536.
4. *Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 5 Закону України „Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини”(справа про віковий ценз).* – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 2 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.66-69.
5. *Білокурська О.* Щодо поняття конституційних обов'язків //Право України.-2004.-№10.-С.85-88.
6. *Колодій А.М., Олійник А.Ю.* Права людини і громадянина в Україні: Навч. посібник.- К.:Юрінком Інтер, 2003.- 336 с.
7. *Копиленко О.* Щодо закону про громадянство України // Право України. – 2001.- № 10. – С.84-88.
8. *Махновський І.* Конституційно-правовий статус особи (її громадянські права і свободи) //Право України.-2002.-№№7.-С.18-22.
9. *Нагорний Є.* Удосконалення законодавства України про громадянство – запорука захисту прав людини // Право України.- 2006.-№10.-С.33-36.
10. *Німченко В.* Правовий статус особи за Конституцією України // Вісник Конституційного Суду України.- 1998.-№3.-С.35-45.
11. *Рабінович П.* Права людини і громадянина у Конституції України. - Харків: «Право».- 1997.- 64 с.

12. *Стецюк П.* Права людини в системі сучасного українського конституціоналізму // *Життя і право.* – 2005. – № 5(17). – С.37-40.
13. *Тацій В.* Утвердження і забезпечення прав та свобод людини – головний конституційний обов'язок демократичної, правової, соціальної держави // *Вісник Академії правових наук України.* - Харків, 2000.- № 4(23)- С.3 -18.
14. *Чушенко В.* Зміст понять „людина і громадянин” у Конституції України /*Вісник ЛНУ ім. І. Франка.*Серія юридична. Вип. 37.-С.213-217.
15. *Шаповал В.* Сучасний конституціоналізм. - К.: Юрінком Інтер, 2005.- 559 с.
16. *Шаповал В.* Конституційні статуси людини і громадянина // *Вісник Конституційного Суду України.*-2005.-№5.-С.57-76.

Додаткова література

1. *Декларация прав человека и гражданина 1789.* - В сб.: Конституции и законодательные акты буржуазных государств (XVII - XIX вв.). Сборник документов. - Москва.: Гос. изд-во юрид. лит., 1957.- С. 250-252.
2. *Комментарий законодательства государств-участников СНГ о гражданстве.* – М.: Юридическая литература: 1996.- 268с.
3. *Лотюк О.* Принципи громадянства України відповідно до Конституції України // *Право України.*-1998.-№ 7.-С.9-14.
4. *Степанов И.М.* Права человека в концепции конституционализма. - М.: Институт государства и права, 1997.- 247с.

До теми ”Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон Української РСР Про свободу совісті та релігійні організації* // *Відомості Верховної Ради УРСР.* - 1991. - № 25. - Ст.283. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2140-XII (2140-12) від 19.02.92, ВВР, 1992, N 20, ст.277 N 2295-XII (2295-12) від 23.04.92, ВВР, 1992, N 30, ст.418 Декретом N 12-92 від 26.12.92, ВВР, 1993, N 10, ст. 76 Законами N 3180-XII (3180-12) від 05.05.93, ВВР, 1993, N 26, ст.277 N 3795-XII (3795-12) від 23.12.93, ВВР, 1994, N 13, ст. 66 N 498/95-ВР від 22.12.95, ВВР, 1996, N 3, ст. 11 N 608/96-ВР від

- 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст. 62 N 429-IV (429-15) від 16.01.2003, ВВР, 2003, N 10-11, ст. 87).
3. *Закон України. Про освіту.* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 34, ст.451. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст. 62 N 178-XIV (178-14) від 14.10.98, ВВР, 1998, N 48, ст.294)(Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2628-III (2628-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 49, ст.259 N 2887-III (2887-14) від 13.12.2001, ВВР, 2002, N 11, ст. 80 N 2905-III (2905-14) від 20.12.2001, ВВР, 2002, N 12-13, ст.92 N 380-IV (380-15) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86 N 1158-IV (1158-15) від 11.09.2003 N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003 N 1377-IV (1377-15) від 11.12.2003).
 4. *Закон України. Про об'єднання громадян* // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 34. - Ст.504. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 3582-XII (3582-12) від 11.11.93, ВВР, 1993, N 46, ст.427 N 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, N 10, ст. 36 N 655-XIV (655-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.220 N 2171-III (2171-14) від 21.12.2000, ВВР, 2001, N 9, ст.38 N 2651-III (2651-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 44, ст.232 N 762-IV (762-15) від 15.05.2003.
 5. *Закон України. Про звернення громадян* // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 47. - Ст.256. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 653-XIV (653-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.219) N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003).
 6. *Закон України. Про внесення змін до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу»* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 33. - Ст.270. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 1325-XIV (1325-14) від 21.12.99, ВВР, 2000, ВВР, 2003, N 27, ст.209 N 744-IV (744-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.234).
 7. *Закон України. Про політичні партії в Україні* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст.118.
 8. *Закон України. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні* // Голос України, 2003, 26 квітня.
 9. *Аракелян М. Узун Н. Забезпечення конституційного права людини на захист прав і свобод судом* // Право України.-2006.-№3.-С.19-21.
 10. *Білокурська О. Щодо поняття конституційних обов'язків* // Право України. – 2004. - № 10. – С.85-88.
 11. *Гладкіх В. Соціальні права громадян в аспекті формування України як соціальної держави*//Право України.-2005.-№10.-С.57-60.

12. *Миронова Г.* Етичні засади права людини на життя // *Право України.*- 2005.-№9.-С.19-21
13. *Олійник О.* Конституційне право на особисту недоторканість: поняття та характерні риси // *Право України.*, - 2000. - № 12.- С.33 - 36.
14. *Рабінович П.* Свобода віровизнання: філософсько-правові та державно-юридичні аспекти *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2001.- № 2(25)- С.108-122.
15. *Степанко В.* Реалізація екологічних прав громадян в Україні // *Право України.*-2005.-№9.-С.28-32.
16. *Шепелева Н.* До питання про зміст конституційного права на життя // *Вісник Конституційного Суду України.*-2005.-№3.-С.101-102.

Додаткова література

1. *Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи.* – К., Наук. думка, 1992.
2. *Васьковська О.* До проблеми удосконалення законодавства про свободу мирних зборів // *Право України.*-2005.-№11.-С.89-90.
3. *Колодій А.М., Олійник А.Ю.* Права людини і громадянина в Україні: Навч. посібник.- К.:Юрінком Інтер, 2003.- 336 с.
4. *Максименко С.* Шенгенська конвенція і право людини на вільне пересування та вибір місця проживання // *Право України.* – 2000. - № 5. – С.14-16.
5. *Погорілко В.Ф., Головченко В.В., Сірий М.І.* Права та свободи людини і громадянина в Україні. - К.: Ін-юре. - 1997. - 49с.
6. *Рабінович П.* Права людини і громадянина у Конституції України. - Харків: «Право».- 1997.- 64 с.
7. *Сергієнко Г.* Конституційно-правове регулювання відносин Української держави і релігійних і релігійних організацій та гарантування свободи віросповідання: до питання їх взаємозв'язку // *Право України.*- 2004.- № 12. – С.12-15.
8. *Соколенко Ю.* Поняття культурних прав і свобод людини та громадянина // *Право України.* – 2005. - № 2. С.- 27-32.

До теми „Правове положення іноземців в Україні”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.

2. *Закон України. Про біженців* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 47. - Ст.250.
3. *Закон України. Про правовий статус іноземців* // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 16. - Ст.117.
4. *Закон України. Про правовий статус закордонних українців* // Голос України, 2004, 6 квітня.
5. *Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи.* – К., Наук. думка, 1992.
6. *Ковалишин І.* Правовий статус біженців як вид правового статусу іноземців // *Право України.* – 2001. - № 2. – С.38-42.
7. *Ковалишин І.* Проблеми удосконалення визначення поняття „біженці” у законодавстві України // *Право України.*-2005.-№11.-С.60-63.
8. *Москаль Г.* Правовий статус закордонного українця – особливий (спеціальний) вид правового статусу іноземця // *Право України.* – 2004. - № 10. – С.35-38.
9. *Чехович С.* Інститут права притулку як конституційно-правова гарантія захисту прав людини // *Право України.* . – 2000. - № 4. – С.14-17.

Додаткова література

1. *Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е.* Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: „АртЕк”, 1997. – 624с.
2. *Колодій А.М., Олійник А.Ю.* Права людини і громадянина в Україні: Навч. посібник.- К.:Юрінком Інтер, 2003.- 336 с.
3. *Рабінович П.* Права людини і громадянина у Конституції України. - Харків: «Право».- 1997.- 64 с.
4. *Рабінович П.М.* Проблеми юридичного забезпечення прав людини (загальнотеоретичний аспект) // *Український часопис прав людини.* - № 2. - 1995.
5. *Рабінович П.М., Раданович Н.М.* Європейська Конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загально-теоретичні аспекти). – Л.: „Астрон”, 2002. – 192с.
6. *Шевчук С.* Порівняльне прецедентне право з прав людини. – К.: Видавництво „Реферат” 2002. – 344с.

До теми „Конституційні основи державно-територіального устрою України”

Основна література

1. *Декларація про державний суверенітет України* // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
2. *Конституція України*. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
3. *Закон України. Про правонаступництво України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 46, ст.61.
4. *Закон України. Про державний кордон України*. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 2. - Ст.5. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 245/96-ВР від 18.06.96, ВВР, 1996, N 37, ст.167 N 662-IV (662-15) від 03.04.2003, ВВР, 2003).
5. *Закон України. Про статус гірських населених пунктів в Україні* // Відомості Верховної Ради.- 1995.- N 56.
6. *Закон України. Про столицю України – місто-герой Київ* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 11. - Ст.79.
7. *Рішення Конституційного Суду України у справі про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах міста Києва* // Вісник Конституційного Суду України .-2005.-№5.- С.53-56.
8. *Борденюк В.* Конституційно-правові аспекти вдосконалення організації виконавчої влади та місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі // Вісник Конституційного Суду України. - 2004.- № 3.- С.49-58; № 4.- С.27-35.
9. *Журавський В.* Щодо реформи адміністративно-територіального устрою України //Право України.-2005.-№8.-С.16-19.
10. *Вовк Ю.* Ідея федералізму в Україні у контексті посилення впливу регіонів // Право України. – 2004. - № 10. – С.19-21.
11. *Кампо В.* Управління столичним містом: Політика і право // Віче.- 2002.- № 5.- С.10-17.
1. *Корнієнко М.* Чи потрібні Україні федералізація або автономізація // Вибори і демократія. 2004.- № 2. – С.66-68
2. *Пархоменко В.* Яким бути закону про статус Севастополя // Віче. – 2004. - № 1. – С. 43-44.
3. *Стичинський Б.* Самоврядування столиці. Соціально-правовий аспект. // Віче.- 2003.- № 2.- С.37-39.
4. *Телешун С.* Окремі аспекти реформування адміністративно-територіального устрою в контексті останніх урядових постанов // Право України. - 2003. - № 1. – С. 8-12.
5. *Шановал В.* Територіальна організація держави в конституційному праві //Вісник Конституційного Суду України.– 2002.- № 5.- С.43-54.

Додаткова література

1. *Батанов О.* Органи самоврядування населення. Як вони бачаться в Києві // Віче.- 2002.- № 10.- С.5-11.
2. *Вінграновський М.* Чотирнадцять столиць України. Короткі нариси з її історії. – Одеса: Маяк, 1996.- 56 с.
3. *Орзіх М.* Конституційні засади реорганізації державного устрою України в умовах адміністративної реформи // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. Випуск 12. – Одеса: Юридична література, 2001.- С. 9- 12.
4. *Орзіх М.* Інноваційна реконструкція адміністративно-територіального устрою України//Право України.-2005.-№7.-С.11-15.
5. *Сергійчук В.* Севастополь- українське місто // Голос України.-1999,13 лютого.
6. *Цимбалістий Т.О.* Державний кордон України: конституційно-правовий статус: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво НАПВУ, 2000.- 204 с.
7. *Шановал В.* Державний устрій України: політико-правовий аспект проблеми // Українське право. - 1996. - № 1.- С.7-16.

До теми „Україна – суверенна держава”

Основна література

1. *Акт проголошення незалежності України* // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38.- Ст. 502.
2. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
3. *Закон Української РСР. Про мови в Українській РСР* // Відомості Верховної Ради (ВВР) 1989, N 45, ст.631 (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 75/95-ВР від 28.02.95, ВВР 1995, N 13, ст.85 N 594-IV (594-15) від 06.03.2003, ВВР, 2003, N 24, ст.159).
4. *Закон України. Про правонаступництво України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 46, ст.61.
5. *Закон України. Про національні меншини в Україні.* // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 36. - Ст.529.
6. *Закон України. Про захист суспільної моралі* // Голос України, 2004, 13 січня.
7. *Биков О.М.* Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні: Монографія. - К.: Ін-ст держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2001. – 354 с., (60-106).

8. Демченко Т., Філіпчук І. Українська мова – правові проблеми // Право України.- 1996.- № 7.- С.47-50.
9. Колісник В.П. Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: Монографія / Харківська право захистна група. - Харків: Фоліо, 2003.- 240 с. (С.111-134).
10. Махновський І. Демократична, соціальна, правова держава і громадянське суспільство: єдність та обумовленість//Право України.- 2005.-№7.-С.25-30.
11. Пліско В. Щодо правової визначеності поняття „національна меншина” //Право України.-2005.-№7.-С.104-106.
12. Рябошапка Л. Правове становище національних меншин в Україні (1917-2000): Монографія.- Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.Івана Франка, 2001.- 484 с. (С.367-472).
13. Стецюк П. Державні символи України: конституційно-правова характеристика // Вісник Конституційного Суду України. 2004.- № 6. - С. 103-115.
14. Стецюк П. Офіційна назва держави: конституційно-правова характеристика // Правова держава. - К., 2004. Вип. 24.- С.147-154.
15. Тодыка Ю.Н. Основы конституционного строя Украины.- Харьков:«Факт», 1999. - 320 с. (С.44-51).
16. Шаповал В. Форма держави в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України. – 2003-№ 2.-С.47- 58; № 3.- С.65 -80.
17. Шаповал В. Питання конституційної правосуб'єктності народу / Проблеми державотворення і захисту прав людини / Матеріали 8 науково-практичної конференції.-Львів, 2002.-С.133-134.
18. Шаповал В. Сучасний конституціоналізм. - К.: Юрінком Інтер, 2005.- 559 с.

Додаткова література

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її в навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування державної мови). – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакц. канд..юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.486-490.
2. Закон України. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків від 08.09.2005 року // Офіційний вісник України. – 2005.-

- №40.-Ст.2536.
3. *Указ Президента України „Про Національну програму „Закордонне українство” на період до 2005 року // Урядовий кур’єр.- 2001.- 10 жовтня.*
 4. *Антонович М. Права національних меншин в Україні: національне законодавство та міжнародно-правові стандарти // Право України.- 2004.- № 6.- С.9-12.*
 5. *Губарева Т.В., Малков В.П. Государственный язык и его правовой статус // Государство и право.- 1999.- № 7.- С.5-13.*
 6. *Дзюба І. Сучасна мовна ситуація в Україні // Урядовий кур’єр. - 2000.- 20 квітня.*
 7. *Колісник В. Проблема співвідношення понять „національний” та етнічний” і доцільності їх використання у наукових дослідженнях // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2002.- № 3(30)- С.31 -40.*
 8. *Стецюк П. До питання про конституційно-правові основи утвердження статусу української мови як державної. - В Зб.: Українська філологія: школи, постаті, проблеми. - Збірник праць Міжнародної конференції присвяченої 150-річчю від дня заснування кафедри української словесності у Львівському університеті (Львів, 23-25 жовтня 1998 р.)- Частина друга. - Львів: Світ, 1999.- С. 650-654.*
 9. *Стецюк П. Україна як національна держава: конституційно-правова характеристика. - Проблеми державотворення і захисту прав людини. Матеріали УІІ регіональної науково-практичної конференції. 13-14 лютого 2003 р. м. Львів. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003.- С185-188*
 10. *Токарська А. Культура ділового мовлення юристів: стан і проблеми // Право України. - 1999.- №11.- С.58-60.*

До теми „Автономна Республіка Крим”

Основна література

1. *Конституція України. Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.*
2. *Закон України. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 29. - Ст.191.*
3. *Закон України. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 5-6. - Ст.43.*

4. Закон України. Про представництво Президента України в Автономній Республіці Крим // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 21. - Ст.158.
5. Закон України. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів // Голос України. – 2004, 23 квітня.
6. Копиленко О. Проблеми правового статусу Автономної Республіки Крим у рішеннях Конституційного Суду України // Вісник АПРНУ. - 1999.-№ 2.-С.32-42.
7. Копиленко О. Від Конституції України до Конституції Автономної Республіки Крим // Право України. – 1999. - № 3. – С.9-14.
6. Чубаров Р. Конституція Автономної Республіки Крим. Позиція права чи позиція політичної доцільності // Віче.- 2003.- № 5. - С.49-56.
7. Семак В.И., Дубровский В.Ф., Паршичева И.Е. Конституція Автономной Республіки Крым. Учебное пособие. – Сімферополь, 1999. – 172 с.

Додаткова література

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Регламенту Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Положення про Рахункову Палату Автономної Республіки Крим, Положення про порядок управління майном Автономній Республіці Крим або передане їй в управління, затверджених відповідними постановами Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим „Про заходи щодо посилення кадрової роботи в Автономній Республіці Крим” (справа про правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим). – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 2 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.276-301.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень Конституції Автономної Республіки Крим та Закону України „Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим” (справа про Конституцію Автономної Республіки Крим). – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2002-2003. Кн. 4 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком

- Інтер, 2004.- С.80-98.
3. *Конституція України. Науково-практичний коментар* / В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с. (674-695).
 4. *Копиленко О.Л.* Конституція Автономної Республіки Крим: проблеми прийняття, затвердження, реалізації. - К., 2001.-362 с.
 5. *Копиленко О.Л.* Автономна Республіка Крим: проблеми правового статусу. - К.:Таксон, 2002.- 342 с.
 6. *Чубаров Р.* Кримская Автономія. Стоки и первые годы становления (1991-1992 гг.) // Віче.- 2001.- № 1.- С.146-156.

До теми „Конституційні основи організації державної влади та народного волевиявлення в Україні”.

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
3. *Закон України. Про всеукраїнський та місцеві референдуми* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 33, ст.443.
4. *Закон України. Про Центральну Виборчу Комісію України* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 5. - Ст.17 (Із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003 р.).
5. *Закон України. Про внесення змін до Закону України „Про вибори Президента України”* // Голос України. – 2004, 16 квітня.
6. *Закон України. Про вибори народних депутатів України* // Голос України. – 2004, 20 квітня.
7. *Закон України. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів* // Голос України. – 2004, 23 квітня.
8. *Виборче право України.* Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставніччук – К.:Парламентське видавництво, 2003.- 383 с.
9. *Костицька І.* Політико-правова природа народного представництва // Право України.-2006.-№10.-С.9-15.
10. *Оніщук М.* Категорія „безпосередня демократія” в конституційному

праві України (теоретико-методологічні аспекти) // Право України.-2006.-№9.-С.3-9.

11. Паламарчук М. Всеукраїнський референдум у політичній системі України//Право України.-2005.-№5.-С.42-45.
12. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія.- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000.- 248 с.
13. Тодыка Ю.Н. Основы конституционного строя Украины.- Харьков:«Факт», 1999. - 320 с., (С.39-42).
14. Шаповал В. Конституційні механізми реалізації народного суверенітету // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. № 5.- С.77- 97; № 6. – С.83-102.
15. Шаповал В. Референдум як форма безпосередньої демократії.- Вибори та демократія.-2005.-№3.-С.4-18

Додаткова література

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 63 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 43 Закону України „Про вибори народних депутатів України”(справа про виборчу квоту). – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2001-2002. Кн. 3 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2002.- С.162-166.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності проекту закону України „Про внесення змін до Конституції України за результатами всеукраїнського референдуму за народною ініціативою” вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 76, 80, 90, 106 Конституції України). – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 2 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.123-128.
3. Борденюк В. Верховна Рада України і представницькі органи місцевого самоврядування в механізмі держави // Вісник Конституційного Суду України.-2005.-№1.-С. 58-69.
4. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.М. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2003. – 672 с.
5. Ковтунець В. Про зміст та обсяг суб’єктивного виборчого права //

- Вибори та демократія.-2006.-№2(8).-С.54-59.
6. *Тацій В.* Утвердження і забезпечення прав та свобод людини – головний конституційний обов’язок демократичної, правової, соціальної держави // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2000.- № 4(23)- С.3 -18.
 7. *Шановал В.* Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади //Право України. - 1997.-№ 1.-С-44-52.
 8. *Reformy prawa wyborczego w Polsce i na Ukrainie.* Wyzsza Szkola Administracji i Zarzadzania w Przemyslu, Zeszyty naukowe nr.14. - Przemysl, 2004.

До теми „Конституційний статус Президента України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
3. *Закон України. Про Центральну Виборчу Комісію України* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 5. - Ст.17 (Із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003 р.).
4. *Закон України. Про Раду національної безпеки і оборони України* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 35. - Ст.237.
5. *Закон України. Про місцеві державні адміністрації* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 20-21 - Ст.190.
6. *Закон України. Про внесення змін до Закону України „Про вибори Президента України”* // Голос України. – 2004, 16 квітня.
7. *Агафонов С.* Історичний розвиток інституту глави держави // Право України. – 2001.- № 7.- С. 102-104.
8. *Бурчак Ф. Г.* Президент України. - К.: Ін Юре, 1997. – 24с.
9. *Кривенко Л.* Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче.-1998.- № 10.
10. *Кривенко Л.* Конституційна відповідальність глави держави // Віче.- 2001- № 10.- С.3-18.
- 11.*Нижник Н.Р.* Проблеми президентської влади в Україні // Бюлетень законодавства і юридичної практики України, 1999.- № 8. – С.3-32.
12. *Тодыка Ю.Н., Яворский В.Д.* Президент Украины: конституционно-правовой статус. Монография. – Х.: “Факт”, 1999. – 256 с.

Додаткова література

1. *Аверьянов В.* Український уряд у вимірі конституційно-правових вимог // *Вибори і демократія.* 2004.- № 2. – С.58-65.
2. *Конституційно-правові засади становлення української державності* / В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики.- Х.:Право, 2003.- 328 с. (187-207).
3. *Конституція України. Науково-практичний коментар* / В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с. (С.479-545).
4. *Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В.* Інститут імпичменту: Порівняльний політико-правовий аналіз. – К.: Юридична думка, 2004. – 176 с.
5. *Кривенко Л.* Конституційні моделі легітимації глави держави і баланс повноважень між інститутами влади // *Віче.*- 2000.- № 9.- С.19- 36.
6. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика.* Збірник матеріалів та документів / Упоряд. О.Іщенко, В.Кампо, М.Пухтинський, В.Тихонов / За заг.ред.О.Дьоміна.- К.Логос, 2002 – 236с.
7. *Серьогіна С.* Сутність інституту глави держави та його еволюція у світовій державно-правовій практиці // *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2000.- № 4(23)- С.54 - 65.
8. *Науково-практичний коментар Закону України „Про вибори Президента України”* / За ред. Ю.Б.Ключковського. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – 408 с
9. *Шаповал В.* Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади // *Право України.* - 1997.-№ 1.-С-44-52.

До теми „Верховна Рада – парламент України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // *Відомості Верховної Ради (ВВР),* 2005, N 2, ст.44.
3. *Закон України. Про Рахункову палату* // *Відомості Верховної Ради*

- (ВВР), 1996, N 43, ст.212.
4. *Закон України. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 20. - Ст.99.
 5. *Закон України. Про вибори народних депутатів України* // Голос України. – 2004, 20 квітня.
 6. *Регламент Верховної Ради* // Відомості Верховної Ради України - 1994.- № 35 (із змінами - ВВР-1997.-№ 29, та інш.).
 7. *Грищенко О.* Сутність і призначення Рахункової палати : проблемні питання // *Право України*, - 2004. - № 10. – С.106-109.
 8. *Закоморна К.* Особливості законодавчого регулювання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини // *Право України*, - 2000. - № 1. – С.47-49.
 9. *Кривенко Л.Т.* Необхідно модернізувати конституційне визначення Верховної Ради України // *Вісник Академії правових наук України*, № 4(35).- Харків, 2003. - С. 37-51.
 10. *Майданник О.* Поняття і сутність парламентського контролю // *Право України*, - 2004. - № 10. – С.12-25.
 11. *Майданник О.* Питання теорії функцій Парламенту України // *Вісник Конституційного Суду України*.-2006.-№1.-С.81-88.
 12. *Паньків С.* Організаційна структура Рахункової палати України // *Право України*.-2006.-№9.-С.17-21.
 13. *Роговенко Д.* До питання про статус Рахункової палати України // *Право України*, - 2004. - № 7. – С.121-125.
 14. *Шаповал В.М.* Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: Навч. посіб. - К.:УАДУ, 2000.- 216 с.

Додаткова література

1. *Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статей 75, 82, 84, 91, 104 Конституції України (справа щодо повно важності Верховної Ради України)* – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 4 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2004.- С.52-60.
2. *Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України „Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України” (справа про утворення фракцій у Верховній Раді України)* – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-

2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд..юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.319-325.
3. *Барабаш Ю.Г.* Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Монографія. Харків, 2004.- 192 с.
 4. *Журавський В.С.* Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) – К.:Парламентське видавництво, 2002.- 344 с.
 5. *Кривенко Л.* Конституційна модель Верховної Ради. Повернення до майбутнього // Віче. – 2202.- № 10 .- С.17-23.
 6. *Ковальчук О.* Двохпалатний парламент: яким він може бути в Україні // Право України, - 2004. - № 7. – С.118-121.
 7. *Марцеляк О.В.* Інститут омбудсмена: теорія і практика / Відп. ред. Член.-кор. АПрН України О.Н.Ярмиш: Монографія.- Харків: Вид-во Нац. у-ту внутр.справ, 2004.- 450 с.
 8. *Плющ І.* Доктрина і практика українського парламентаризму: „на ґрунті історичного прецеденту” // Право України, - 2001. - № 10. – С.3-12.
 9. *Тененбаум А.* Статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини і прогалини в Законі // Право України, - 1999. - № 2. – С.101-122.
 10. *Український парламентаризм: минуле і сучасне* / За ред. Ю.С.Шемшученка.-К.:Парламентське вид-во,-1999.- 368с.

До теми „Конституційно-правовий статус народного депутата України”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
3. *Закон України. Про статус народного депутата України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 3, ст. 17(В редакції Закону від 22.03.2001, ВВР, 2001, 42, ст. 212, із змінами, внесеними згідно із Законами від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 35, ст.264, від 12.09.2002, ВВР, 2002, №43, ст.314).
4. *Закон України. Про комітети Верховної Ради України* // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 19. - Ст.134 (Із змінами, внесеними згідно Закону від 14.07.98 р., ВВР, 1998, № 40-41, ст.. 250,

Закону від 10.02.2000 р., ВВР, 2000, № 12, ст.96, Закону від 22.02.2000 р., ВВР, 2000, № 13, ст. 107).

5. Григоренко А. Юридичні колізії принципу несумісності поєднання посад народним депутатом України та міжнародна практика // Право України. – 2003.- № 6.- С.97-100.
6. Добкін М. Гарантії забезпечення статусу народного депутата України // Право України. – 2003.- № 11.- С.123-126.
7. Колесник К. Особливості парламентської етики в Україні // Право України. – 2004.- № 6.- С.84-85.
8. Косинський В. Законодавчий процес та процедур, їх основні стадії і етапи // Право України. – 1999.- № 6. – С.26-30.
9. Шаповал В. Термін „більшість” і „вето” в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України. - 2002.- № 6.- С.44-54.

Додаткова література

1. Рішення Конституційного Суду України „Про офіційне тлумачення статей 58, 78, 81 Конституції України та статей 243/21, 243/22, 243/25 Цивільного процесуального кодексу України (у справі щодо несумісності депутатського мандату) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.7-13.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення частини другої і третьої статті 84 та частини другої і четвертої статті 94 Конституції України (справа щодо порядку голосування та повторного розгляду законів Верховною Радою України) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.257-263.
3. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням Верховного Суду України та Служби Безпеки України щодо офіційного тлумачення статті 86 Конституції України та статей 12,19, Закону України „Про статус народного депутата України” (справа про запити народних депутатів України) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.375380.
4. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції

- України (справа про депутатську недоторканість) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.469-476.*
5. *Конституція України. Науково-практичний коментар / В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с. (384-392423-431).*
 6. *Бері В. Регламент Верховної Ради України – процедурно-правова основа реалізації функції парламенту // Право України .-2005.-№ 11.- С.103-106.*
 7. *Копиленко О., Мурашин Г. Деякі методологічні аспекти наукового забезпечення законодавчого процесу // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(23)- 3(33).- С.132-142.*
 8. *Селиванов А. Проблемні аспекти законотворчого процесу та їх відображення в рішеннях Конституційного Суду України // Право України. – 2004.- № 9.- С.34-36..*

До теми „Конституційний статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади”

Основна література

1. *Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.*
2. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.*
3. *Закон України. Про місцеві державні адміністрації // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 20-21 - Ст.190.*
4. *Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 120 Конституції України (справа про суміщення службової діяльності керівників органів виконавчої влади) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2002-2003. Кн. 4/ Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2004.- С.43-46.*
5. *Аверянов В. Система органів виконавчої влади: проблеми реформування у світлі конституційних вимог // Право України. –*

- 2003.- № 9. – С.2430.
6. *Аверьянов В.* Уряд у механізмі поділу влади: недосконалість вітчизняної конституційної моделі // *Право України.* – 2005. № 4. – С.10-15.
 7. *Дахова І.* Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України (конституційний аспект) // *Право України.* – 2002. № 12. – С.23-27.
 8. *Єрмолін В.* До питання про співвіднесення понять виконавчої влади і державного управління // *Право України.* – 2002. № 9. – С.8-14.
 9. *Кафарський В.* Правові засади функціонування Кабінету Міністрів України // *Право України.*-2006.-№61.-С.16-19.
 10. *Коваленко А.А.* Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: Монографія / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002.- 509 с.
 10. *Пахомов І.* Конституція України і виконавча влада // *Право України.* – 2002.- № 9. – С.38-40.

Додаткова література

1. *Авер'янов В.* Виконавча влада в Україні та її правове регулювання // *Вісник Академії правових наук України.* - Харків, 2003.- № 2(23)-3(33).- С.238-253.
2. *Авер'янов В.* Український уряд у вимірі конституційно-правових вимог // *Вибори і демократія.* 2004.- № 2. – С.58-65.
3. *Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики /* За заг.ред.В.Б.Авер'янова – К.:Факт, 2003.- 384 с. (С.73-100).
4. *Коваленко А.* У чому сила виконавчої влади: особливості її функціонування в перехідному суспільстві // *Віче,* 2004.- №7.- С.46-50.
5. *Коліушко І., Тимошук В.* Про запровадження у сферу виконавчої влади посад державних політичних діячів // *Право України.* – 2000. № 2. – С.1013.
6. *Коліушко І.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. Монографія. – К.Факт, 2002.- 260с. (С.11-57).
7. *Конституційно-правові засади становлення української державності /* В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики.- Х.:Право, 2003.- 328 с. (208-231).
8. *Органи державної влади України:* Монографія / За ред. В.Ф. Погорілка. - К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН

України, 2000.-248с.

9. *Цветков В.* Державне управління: теорія, методологія, практика // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(23)-3(33).- С.254-272.

До теми „Теоретичні основи місцевого самоврядування. Поняття та система місцевого самоврядування в Україні”

Основна література

1. *Конституція України.* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
2. *Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні* // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - Ст.170 (Із змінами, внесеними згідно із Законами від 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 16.07.99 р., ВВР, 1999, № 41, Ст.372, 11.01.00 р., ВВР, 2000, № 9, Ст.67, 22.06.2000 р., ВВР, 2000, № 46, Ст.393, 21.12.2000 р., ВВР, 2001, № 9, Ст.39, 17.05.01 р., ВВР, 2001, № 31, Ст.149, 29.05.2001р., ВВР, 2001, № 32, Ст.172, 07.06.018 р., ВВР, 2001, № 33, Ст.175, від 06.03.2203 р., ВВР, 2003, № 24, Ст.159, від 22.05.2003 р., Голос України, 2003, 19 чевня).
3. *Закон України. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів* // Голос України. – 2004, 23 квітня.
4. *Європейська хартія місцевого самоврядування* // Віче. – 2000.- № 3.- С. 43-50.
5. *Батанов О.* Статут територіальної громади – основний нормативний акт місцевого самоврядування //Право України- 2004.- № 7.- С.30-34.
6. *Борденюк В.* Місцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект // Право України. – 2003. № 4. – С.12-17.
7. *Бориславська О.* Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно-правових засад: Монографія.- Львів,ПАІС,2005.
8. *Волков В.* Правові та практичні проблеми розвитку законодавства про місцеве самоврядування в Україні // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2003.- № 2(33)-3(34).- С.324-335.
9. *Головченко В.* Конституційні принципи місцевого самоврядування //

- Право України. – 1998.- № 3. – С.14-18.
10. *Гураль П.* Поняття та сутність територіальної громади // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - Львів.-2000. - № 35. - С.200-208.
 11. *Гураль П.* Статут територіальної громади як джерело муніципального права // Вісник Львівського університету. Серія юридична.- Львів.-2001. - № 36. - С.223-229.
 12. *Куйбіда В., Чушенко В.* Поняття місцевого самоврядування в Україні // Право України. - 1998. - № 5.- С.17-20.
 13. *Данількевич М., Величко Ю.* Статут територіальної громади міста – нове явище у праві України // Право України.-2002.-№4.-С.27-29.
 14. *Делія Ю.* Місцеве самоврядування як право територіальної громади //Право України.-2005.-№5.-С.45-49.
 15. *М'ягченко М.* Про визначення поняття „органи самоорганізації населення” // Право України. - 2002. - № 6.- С.46-48.
 16. *Хоменець Р.* Щодо визначення поняття місцевого самоврядування // Право України.-2002.-№4.-С.29-31.

Додаткова література.

1. *Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статей 6, 11, 16, 26, 42, 51, 52, 53, 54, 61, 62, 63, 78, 79, та „Прикінцевих та перехідних положень” Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” (справа про місцеве самоврядування) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 2/ Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- С.3-12.*
2. *Батанов О.В.* Територіальна громада - основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. - К.: Ін-т держави і права НАН України, 2001.- 260 с.
3. *Борденюк В.* Теоретичні аспекти співвідношення правових актів державного управління та актів місцевого самоврядування // Право України. – 2004. № 11. – С.16-20.
4. *Журавський В.* Питання реформування місцевого самоврядування в Україні // Право України.-2005.-№11.-С.24-27.
5. *Кампо В.* Місцеве самоврядування в Україні. - К.: Ін Юре, 1997. – 36с.

6. Кампо В. Європейська модель. До стрибнути чи дозріти ? // Віче,- 2003.- № 2. – С.40-42.
7. Ключковський Ю. Проблеми реформування місцевого самоврядування в Україні // Вибори та демократія.-2005.-№2.-С.89-97.
8. Куйбіда В.С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні. – Львів: Літопис, 2001.- 375 с.

До теми „Органи місцевого самоврядування в Україні: порядок утворення та компетенція”

Основна література

8. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
9. Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - Ст.170 (Із змінами, внесеними згідно із Законами від 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 16.07.99 р., ВВР, 1999, № 41, Ст.372, 11.01.00 р., ВВР, 2000, № 9, Ст.67, 22.06.2000 р., ВВР, 2000, № 46, Ст.393, 21.12.2000 р., ВВР, 2001, № 9, Ст.39, 17.05.01 р., ВВР, 2001, № 31, Ст.149, 29.05.2001р., ВВР, 2001, № 32, Ст.172, 07.06.018 р., ВВР, 2001, № 33, Ст.175, від 06.03.2203 р., ВВР, 2003, № 24, Ст.159, від 22.05.2003 р., Голос України, 2003, 19 чевня).
10. Закон України. Про статус депутатів місцевих рад // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 40. - Ст.290.
11. Закон України. Про службу в органах місцевого самоврядування // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 33. - Ст.175. (із змінами, внесеними згідно із Законом від 19.06.2003 р., Урядовий кур'єр, 2003, 11 липня).
12. Дробуш І. Розмежування функцій органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади // Право України. - 2001 - № 10- С.20-24.
13. Лабеннська Л. Взаємодія депутатів місцевих рад із сільським, селищним, міським головою: деякі питання // Право України. - 2003. - № 11.- С.23-26.
14. Любченко П. Переваги і недоліки пропорційної виборчої системи при формуванні місцевих рад//Право України.-2005.-№8.-С.11-16.
15. Конституція України. Науково-практичний коментар /

В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с. (722-734).

16. Корнієнко М. Проблеми місцевого самоврядування в юрисдикції Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України.- 2000.- № 4.- С.7-10.

Додаткова література

1. *Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 38 Закону України „ Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів (справа про охорону трудових прав депутатів місцевих рад) – В кн.: Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2001-2002. Кн. 3/ Відповід. редакт. канд.юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2002.- С.220-225.*
2. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні. Муніципальне право. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.:Атіка, 2000.- 304 с. (39-45).
3. Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.М. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2003. – 672 с. (с.601-610).
4. *Закон про місцеве самоврядування в Україні. Науково-практичний коментар.- К.: Інститут законодавства Верховної Ради України.- 1999.-395с. (С.278-284).*
5. *Конституційно-правові засади становлення української державності / В.Я Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики.- Х.:Право, 2003.- 328 с. (272-297).*
6. *Муніципальне право України. Підручник / В.Ф.Погорілко, О.Ф.Фрицький, О.М.Баймуратов та ін.; За ред. В.Ф.Погорілка, О.Ф.Фрицького.- К.: Юрінком Інтер, 2001.- 352 с. (С.233-265).*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література до всіх тем.

I. Нормативно-правові акти

1. *Декларація про державний суверенітет України* // Відомості Верховної Ради УРСР.- 1990.- № 31. Ст. 429.
2. *Акт проголошення незалежності України* // Відомості Верховної Ради України - 1991.- № 38.- Ст. 502.
3. *Конституція України*. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 1996. - 36 с.
4. *Закон України. Про внесення змін до Конституції України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2005, N 2, ст.44.
5. *Закон України. Про міліцію* // Відомості Верховної Ради України. - 1991.- № 4.- Ст.20 (Із численним змінами і доповненнями за 1991-2004 рр.).
6. *Закон Української РСР. Про мови в Українській РСР* // Відомості Верховної Ради (ВВР) 1989, N 45, ст.631 (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 75/95-ВР від 28.02.95, ВВР 1995, N 13, ст.85 N 594-IV (594-15) від 06.03.2003, ВВР, 2003, N 24, ст.159).
7. *Закон Української РСР Про свободу совісті та релігійні організації* // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 25. - Ст.283. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2140-XII (2140-12) від 19.02.92, ВВР, 1992, N 20, ст.277 N 2295-XII (2295-12) від 23.04.92, ВВР, 1992, N 30, ст.418 Декретом N 12-92 від 26.12.92, ВВР, 1993, N 10, ст. 76 Законами N 3180-XII (3180-12) від 05.05.93, ВВР, 1993, N 26, ст.277 N 3795-XII (3795-12) від 23.12.93, ВВР, 1994, N 13, ст. 66 N 498/95-ВР від 22.12.95, ВВР, 1996, N 3, ст. 11 N 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст. 62 N 429-IV (429-15) від 16.01.2003, ВВР, 2003, N 10-11, ст. 87).
8. *Закон України. Про правонаступництво України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 46, ст.61.
9. *Закон України. Про освіту.* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 34, ст.451. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 608/96-ВР від 17.12.96, ВВР, 1997, N 8, ст. 62 N 178-XIV (178-14) від 14.10.98, ВВР, 1998, N 48, ст.294)(Із змінами, внесеними згідно із Законами N 2628-III (2628-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 49, ст.259 N 2887-III (2887-14) від 13.12.2001, ВВР, 2002, N 11, ст. 80 N 2905-III (2905-14) від 20.12.2001, ВВР, 2002, N 12-13, ст.92 N 380-IV (380-15) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86 N 1158-IV (1158-

- 15) від 11.09.2003 N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003 N 1377-IV (1377-15) від 11.12.2003).
10. *Закон України. Про всеукраїнський та місцеві референдуми* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991, N 33, ст.443.
11. *Закон України. Про державний кордон України.* // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 2. - Ст.5. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 245/96-ВР від 18.06.96, ВВР, 1996, N 37, ст.167 N 662-IV (662-15) від 03.04.2003, ВВР, 2003).
12. *Закон України. Про об'єднання громадян* // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 34. - Ст.504. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 3582-ХІІ (3582-12) від 11.11.93, ВВР, 1993, N 46, ст.427 N 642/97-ВР від 18.11.97, ВВР, 1998, N 10, ст. 36 N 655-ХІV (655-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.220 N 2171-ІІІ (2171-14) від 21.12.2000, ВВР, 2001, N 9, ст.38 N 2651-ІІІ (2651-14) від 11.07.2001, ВВР, 2001, N 44, ст.232 N 762-IV (762-15) від 15.05.2003.
13. *Закон України. Про національні меншини в Україні.* // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 36. - Ст.529.
14. *Закон України. Про статус народного депутата України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, N 3, ст. 17(В редакції Закону від 22.03.2001, ВВР, 2001, 42, ст. 212, із змінами, внесеними згідно із Законами від 04.07.2002, ВВР, 2002, № 35, ст.264, від 12.09.2002, ВВР, 2002, №43, ст.314).
15. *Закон України. Про комітети Верховної Ради України* // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 19. - Ст.134 (Із змінами, внесеними згідно Закону від 14.07.98 р., ВВР, 1998, № 40-41, ст.. 250, Закону від 10.02.2000 р., ВВР, 2000, № 12, ст..96, Закону від 22.02.2000 р., ВВР, 2000, № 13, ст.. 107).
16. *Закон України. Про статус гірських населених пунктів в Україні* // Відомості Верховної Ради.- 1995.- N 56.
17. *Закон України. Про звернення громадян* // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 47. - Ст.256. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 653-ХІV (653-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.219) N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003)
18. *Закон України. Про Рахункову палату* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 43, ст.212.
19. *Закон України. Про Конституційний Суд України* // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 49. - Ст.272
20. *Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні* // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - Ст.170 (Із змінами, внесеними згідно із Законами від 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48,

- Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 06.10.98 р., ВВР, 1998, № 48, Ст.292, 16.07.99 р., ВВР, 1999, № 41, Ст.372, 11.01.00 р., ВВР, 2000, № 9, Ст.67, 22.06.2000 р., ВВР, 2000, № 46, Ст.393, 21.12.2000 р., ВВР, 2001, № 9, Ст.39, 17.05.01 р., ВВР, 2001, № 31, Ст.149, 29.05.2001р., ВВР, 2001, № 32, Ст.172, 07.06.018 р., ВВР, 2001, № 33, Ст.175, від 06.03.2203 р., ВВР, 2003, № 24, Ст.159, від 22.05.2003 р., *Голос України*, 2003, 19 чевня).
21. *Закон України. Про Центральну Виборчу Комісію України* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 5. - Ст.17 (Із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003 р.).
 22. *Закон України. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 20. - Ст.99
 23. *Закон України. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 29. - Ст.191.
 24. *Закон України. Про Раду національної безпеки і оборони України* // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 35. - Ст.237.
 25. *Закон України. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим.* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 5-6. - Ст.43.
 26. *Закон України. Про столицю України – місто-герой Київ* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 11. - Ст.79.
 27. *Закон України. Про місцеві державні адміністрації* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 20-21 - Ст.190.
 28. *Закон України. Про внесення змін до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу»* // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 33. - Ст.270. (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 1325-XIV (1325-14) від 21.12.99, ВВР, 2000, ВВР, 2003, N 27, ст.209 N 744-IV (744-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.234)
 29. *Закон України. Про представництво Президента України в Автономній Республіці Крим* // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 21. - Ст.158.
 30. *Закон України. Про правовий режим надзвичайного стану.* // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 23. - Ст.176. (із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003 р., *Офіційний вісник України*, 2003, № 23, ст..1015).
 31. *Закон України. Про правовий режим воєнного стану* // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 28. - Ст.224.
 32. *Закон України. Про громадянство України.* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 13. - Ст.3.
 33. *Закон України. Про політичні партії в Україні* // Відомості

- Верховної Ради України. - 2001. - № 23. - Ст.118.
34. *Закон України. Про службу в органах місцевого самоврядування* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 33. - Ст.175. (із змінами, внесеними згідно із Законом від 19.06.2003 р., Урядовий кур'єр, 2003, 11 липня).
35. *Закон України. Про біженців.* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 47. - Ст.250.
36. *Закон України. Про органи самоорганізації населення* // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 48. - Ст.254.
37. *Закон України. Про судоустрій України* // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, N 27-28, ст.180. (Із змінами, внесеними згідно з Рішенням Конституційного Суду N 20-рп/2003 від 11.12.2003).
38. *Закон України. Про статус депутатів місцевих рад* // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 40. - Ст.290.
39. *Закон України. Про правовий статус іноземців* // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 16. - Ст.117.
40. *Закон України. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні* // Голос України, 2003, 26 квітня.
41. *Закон України. Про захист суспільної моралі* // Голос України, 2004, 13 січня.
42. *Закон України. Про правовий статус закордонних українців* // Голос України, 2004, 6 квітня.
43. *Закон України. Про внесення змін до Закону України „Про вибори Президента України”* // Голос України. – 2004, 16 квітня.
44. *Закон України. Про вибори народних депутатів України* // Голос України. – 2004, 20 квітня.
45. *Закон України. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів* // Голос України. – 2004, 23 квітня.
46. *Закон України. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків* // Офіційний вісник України.-2005.-№40.-Ст.2536.
47. *Конституційне законодавство України. Збірник нормативних актів. У двох книгах. Кн.1.- К.:Атіка, 2004.- 448 с.*
48. *Конституційне законодавство України. Збірник нормативних актів. У двох книгах. Кн. 2.- К.:Атіка, 2004.- 840 с.*
49. *Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 1 / Відповід. редакт. канд..юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- 512 с.*
50. *Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Кн. 2 / Відповід. редакт. канд..юрид.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2001.- 504 с.*

51. *Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2001-2002. Кн.3 /* Відповід. редакт. канд.юрим.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2002.- 384 с.
52. *Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2002-2203. Кн. 4 /* Відповід. редакт. канд.юрим.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2004.- 584 с.
53. *Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 2002-2203. Кн. 5 /* Відповід. редакт. канд.юрим.наук. П.Є.Євграфов. – К.:Юрінком Інтер, 2005.- 480 с.
54. *Регламент Конституційного Суду України.* Затв. Рішенням Конституційного Суду України від 05.03.1997 // Вісник КСУ. – 1997. - № 7.
55. *Європейська хартія місцевого самоврядування //* Віче. – 2000.- № 3.- С. 43-50.
56. *Конституція України. Науково-практичний коментар /* В.Б.Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П.Битяк, Ю.М. Грошевой та ін.- Харків: Видавництво «Право»; К.:Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003.- 808 с.

I. Спеціальна література.

1. *Авер'янов В.* Виконавча влада в Україні та її правове регулювання // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(23)-3(33).- С.238-253.
2. *Авер'янов В.* Система органів виконавчої влади: проблеми реформування у світлі конституційних вимог // Право України. – 2003.- № 9. – С.24-30.
3. *Авер'янов В.* Український уряд у вимірі конституційно-правових вимог // Вибори і демократія. 2004.- № 2. – С.58-65.
4. *Авер'янов В.* Уряд у механізмі поділу влади: недосконалість вітчизняної конституційної моделі // Право України. – 2005. № 4. – С.10-15.
5. *Агафонов С.* Історичний розвиток інституту глави держави // Право України. – 2001.- № 7.- С. 102-104.
6. *Антонович М.* Права національних меншин в Україні: національне законодавство та міжнародно-правові стандарти // Право України.- 2004.- № 6.- С.9-12.
7. *Батанов О.В.* Територіальна громада - основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. - К.: Ін-т держави і права НАН України, 2001.- 260 с.

8. *Батанов О.* Органи самоврядування населення. Як вони бачаться в Києві // Віче.- 2002.- № 10.- С.5-11.
9. *Барабаш Ю.Г.* Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Монографія. Харків, 2004.- 192 с.
10. *Биков О.М.* Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні: Монографія.- К.: Ін-ст держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2001. – 354 с.
11. *Боботов С.В.* Конституционная юстиция (сравнительный анализ). – М.:Наука, 1994.- 127 с.
12. *Борденюк В.* Місцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект // Право України. – 2003. № 4. – С.12-17.
13. *Борденюк В.* Теоретичні аспекти співвідношення правових актів державного управління та актів місцевого самоврядування // Право України. – 2004. № 11. – С.16-20.
14. *Борденюк В.* Конституційно-правові аспекти вдосконалення організації виконавчої влади та місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі // Вісник Конституційного Суду України. - 2004.- № 3.- С.49-58; № 4.- С.27-35.
15. *Бориславська О.* Місцеве самоврядування в Україні: теорія та практика реалізації конституційно-правових засад: Монографія.- Львів, ПАІС, 2005.
16. *Бориславський Л.* Конституційна відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні.-Львів, 2005.-С.102-104.
17. *Бурчак Ф. Г.* Президент України. - К.: Ін Юре, 1997. – 24с.
18. *Вовк Д.* Проблеми визначення та дії принципу верховенства права в Україні // Право України. - 2003. - № 11.- С.127-130.
19. *Вовк Ю.* Ідея федералізму в Україні у контексті посилення впливу регіонів // Право України. – 2004. - № 10. – С.19-21.
20. *Волков В.* Правові та практичні проблеми розвитку законодавства про місцеве самоврядування в Україні // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2003.- № 2(33)-3(34).- С.324-335.
21. *Виборче право України.* Навчальний посібник / За ред. В.Ф.Погорілка, М.І.Ставнічук – К.:Парламентське видавництво, 2003.- 383 с.
22. *Вінграновський М.* Чотирнадцять столиць України. Короткі нариси з її історії. – Одеса: Маяк, 1996.- 56 с.
23. *Георгіца А.З.* Поняття та сутність конституції в сучасній конституційній доктрині // Науковий Вісник Чернівецького державного університету. 2000. Випуск 100. Правознавство.-

- Чернівці, 2000. - С. 52-60.
24. *Головченко В.* Конституційні принципи місцевого самоврядування // *Право України.* – 1998.- № 3. – С.14-18.
25. *Григоренко А.* Юридичні колізії принципу несумісності поєднання посад народним депутатом України та міжнародна практика // *Право України.* – 2003.- № 6.- С.97-100.
26. *Грищенко О.* Сутність і призначення Рахункової палати : проблемні питання // *Право України,* - 2004. - № 10. – С.106-109.
27. *Губарева Т.В., Малков В.П.* Государственный язык и его правовой статус // *Государство и право.*- 1999.- № 7.- С.5-13.
28. *Гураль П.* Поняття та сутність територіальної громади // *Вісник Львівського університету. Серія юридична.* - Львів.-2000. - № 35. - С.200-208.
29. *Гураль П.* Статут територіальної громади як джерело муніципального права // *Вісник Львівського університету. Серія юридична.* - Львів.-2001. - № 36. - С.223-229.
30. *Дахова І.* Поняття виконавчої влади та її місце в державному механізмі України (конституційний аспект) // *Право України.* – 2002. № 12. – С.23-27.
31. *Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики /* За заг.ред.В.Б.Авер'янова – К.:Факт, 2003.- 384 с. (С.73-100).
32. *Дзюба І.* Сучасна мовна ситуація в Україні // *Урядовий кур'єр.* - 2000.- 20 квітня.
33. *Добкін М.* Гарантії забезпечення статусу народного депутата України // *Право України.* – 2003.- № 11.- С.123-126.
34. *Дробуш І.* Розмежування функцій органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади // *Право України.* - 2001 - № 10- С.20-24.
35. *Журавський В.С., Серьогін В.О., Ярмиш О.М.* Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.:Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2003. – 672 с.
36. *Журавський В.С.* Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) – К.:Парламентське видавництво, 2002.- 344 с.
37. *Засць А.П.* Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. - К.: Парламентське вид-во, 1999.- 247 с.
38. *Закоморна К.* Особливості законодавчого регулювання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини // *Право України,* - 2000. - № 1. – С.47-49.

39. *Єрмолін В.* До питання про співвіднесення понять виконавчої влади і державного управління // *Право України.* – 2002. № 9. – С.29-32.
40. *Кампо В.* Місцеве самоврядування в Україні. - К.: Ін Юре, 1997. – 36с.
41. *Кампо В.* Управління столичним містом: Політика і право // *Віче.*- 2002.- № 5.- С.10-17.
42. *Кампо В.* Європейська модель. До стрибнути чи дозріти ? // *Віче.*- 2003.- № 2. – С.40-42.
43. *Коваленко А.А.* Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика: Монографія / Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002.- 509 с.
44. *Коваленко А.* У чому сила виконавчої влади: особливості її функціонування в перехідному суспільстві // *Віче*, 2004.- №7.- С.46-50.
45. *Ковалишин І.* Правовий статус біженців як вид правового статусу іноземців // *Право України.* – 2001. - № 2. – С.38-42.
46. *Ковальчук О.* Двохпалатний парламент: яким він може бути в Україні // *Право України*, - 2004. - № 7. – С.118-121.
47. *Колесник К.* Особливості парламентської етики в Україні // *Право України.* – 2004.- № 6.- С.84-85.
48. *Колісник В.П.* Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: Монографія / Харківська право захистна група. - Харків: Фоліо, 2003.- 240 с.
49. *Колісник В.* Проблема співвідношення понять „національний” та етнічний” і доцільності їх використання у наукових дослідженнях // *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2002.- № 3(30)- С.31 - 40.
50. *Коліушко І., Тимошук В.* Про запровадження у сферу виконавчої влади посад державних політичних діячів // *Право України.* – 2000. № 2. – С.1013.
51. *Коліушко І.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. Монографія. – К.Факт, 2002.- 260с. (С.11-57).
52. *Колодій А.М., Олійник А.Ю.* Права людини і громадянина в Україні: Навч. посібник.- К.:Юрінком Інтер, 2003.- 336 с.
53. *Конституційне право України* / За ред. В.Я.Тация, В.Ф.Погорілка, Ю.М.Тодици. - К.: Український центр правничих студій, 1999. - 376с.
54. *Конституційне право України.* Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти / За ред. В.Ф.Погорілка. - 4-е вид. - К.: Наукова думка. - 2003.- 732 с.
55. *Конституційне право України.* Підручник для студентів вищих

- навчальних закладів / За ред. Ю.М.Тодики, В.С.Журавського. - К.: «Видавничий Дім «Ін Юре», 2002.- 544 с.
56. *Конституционное право*. Энциклопедический словарь. Ответственный редактор и руководитель авторского коллектива - доктор юридических наук, профессор С.А.Авакьян. - М.: Издательство Норма, 2000.- 688с.
57. *Конституційно-правові засади становлення української державності* / В.Я.Тацій, Ю.М.Тодика, О.Г.Данилян та ін.; За ред. акад. НАН України В.Я.Тація, акад. АПрН України Ю.М.Тодики.- Х.: Право, 2003.- 328 с.
58. *Конституція незалежної України: Навчальний посібник*, Кол.авт.; За ред. В.Ф.Погорілка, Ю.С.Шемшученка, В.О.Євдокимова. – К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, Спілка юристів України, 2000. – 428 с.
59. *Колосова Н.М.* Конституционная ответственность – самостоятельный вид юридической ответственности. // Государство и право. – 1997. – №2. – С.86-91.
60. *Косинський В.* Законодавчий процес та процедур, їх основні стадії і етапи // Право України. – 1999.- № 6. – С.26-30.
61. *Копиленко О.* Проблеми правового статусу Автономної Республіки Крим у рішеннях Конституційного Суду України // Вісник АПрНУ.-1999.-№ 2.-С.32-42.
62. *Копиленко О.* Від Конституції України до Конституції Автономної Республіки Крим // Право України. – 1999. - № 3. – С.9-14.
63. *Копиленко О.Л.* Конституція Автономної Республіки Крим: проблеми прийняття, затвердження, реалізації. - К., 2001.-362 с.
64. *Копиленко О.* Щодо закону про громадянство України // Право України. – 2001.- № 10. – С.84-88.
65. *Копиленко О.Л.* Автономна Республіка Крим: проблеми правового статусу. - К.: Таксон, 2002.- 342 с.
66. *Копиленко О., Мурашин Г.* Деякі методологічні аспекти наукового забезпечення законодавчого процесу // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(23)- 3(33).- С.132-142.
67. *Корнієнко М.* Проблеми місцевого самоврядування в юрисдикції Конституційного Суду України // Вісник Конституційного Суду України.- 2000.- № 4.- С.7-10.
68. *Корнієнко М.* Чи потрібні Україні федералізація або автономізація // Вибори і демократія. 2004.- № 2. – С.66-68
69. *Кравченко В.В.* Конституційне право України. Навч.посібник. 2-е вид. К.:Атіка, 2002.- 479 с.
70. *Кресіна І.О., Коваленко А.А., Балан С.В.* Інститут імпичменту:

- Порівняльний політико-правовий аналіз. – К.: Юридична думка, 2004. – 176 с.
71. *Кривенко Л.* Президент України: еволюція конституційно-правового статусу // Віче.-1998.- № 10.
72. *Кривенко Л.* Конституційні моделі легітимації глави держави і баланс повноважень між інститутами влади // Віче. - 2000.- № 9.- С.19- 36.
73. *Кривенко Л.* Конституційна відповідальність глави держави // Віче. - 2001- № 10.- С.3-18.
74. *Кривенко Л.* Конституційна модель Верховної Ради. Повернення до майбутнього // Віче. – 2002.- № 10 .- С.17-23.
75. *Кривенко Л.Т.* Необхідно модернізувати конституційне визначення Верховної Ради України // Вісник Академії правових наук України, № 4(35).- Харків, 2003. - С. 37-51.
76. *Куйбіда В.С.* Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні. – Львів: Літопис, 2001.- 375 с.
77. *Куйбіда В., Чушенко В.* Поняття місцевого самоврядування в Україні // Право України. - 1998. - № 5.- С.17-20.
78. *Кулага Е.* Органи внутрішніх справ України в системі поділу влади // Право України. – 2004.- № 9. – С.23-27.
79. *Кутафин О.Е.* Предмет конституционного права. – М.: Юристь, 2001. – 444 с.
80. *Кутафин О.Е.* Источники конституционного права Российской Федерации. – М.:Юристь, 2002. – 348 с.
81. *Кушакова Н.* Конституційне право на інформацію в Україні: сучасний підхід // Право України. – 2002. - № 12. – С.51-56
82. *Лабенська Л.* Взаємодія депутатів місцевих рад із сільським, селищним, міським головою: деякі питання // Право України. - 2003. - № 11.- С.23-26.
83. *Любченко П.* Конституційно-правові проблеми визначення структури громадянського суспільства // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2004.- № 3 (38).- С.43-53.
84. *Лунь З.І.* Інститут правової охорони конституції в конституційних проектах українських учених і політичних діячів другої половини ХІХ – поч.ХХ ст. // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - Львів.-2000. - № 35.- С.171-175.
85. *Лунь З.* Правова охорона конституції: до питання про постановку проблеми // Право України .- 2002.- № 7.- С. 13-17.
86. *Лунь З.* До питання про конституційну відповідальність у аспекті правової охорони Конституції України / Проблеми

- державотворення і захисту прав людини / Матеріали 8 науково-практичної конференції.-Львів, 2002.
87. *Лунь З.* Конституційний контроль як політико-правова категорія: теоретичні аспекти // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ. Львів, 2001. - № 1 - . С. 31-37.
88. *Мала енциклопедія етнодержавознавства* / НАН України. Ін-т держави і права ім.М.В.М.Корецького; Редкол.: Ю.І.Римаренко (відп.ред.) та ін.- К.: Довіра: Генеза, 1996.- 942с.
89. *Майданик О.* Конституційно-правова відповідальність: ознаки, підстави, суб'єкти // Право України. – 2001.- №2.- С.92-96.
90. *Майданик О.* Поняття і суиність парламентського контролю // Право України, - 2004. - № 10. – С.12-25.
91. *Максименко С.* Шенгенська конвенція і право людини на вільне пересування та вибір місця проживання // Право України. – 2000. - № 5. – С.14-16.
92. *Марцеляк О.В.* Інститут омбудсмена: теорія і практика / Відп. ред. Член.-кор. АПрН України О.Н.Ярмиш: Монографія.- Харків: Вид-во Нац. у-ту внутр.справ, 2004.- 450 с.\
93. *Мінюков А.* Забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина органами досудового слідства МВС України // Право України. – 2002. - № 7. – С.22-26.
94. *Москаль Г.* Правовий статус закордонного українця – особливий (спеціальний) вид правового статусу іноземця // Право України. – 2004. - № 10. – С.35-38.
95. *Муниципальне право України.* Підручник / В.Ф.Погорілко, О.Ф.Фрицький, О.М.Баймуратов та ін.; За ред. В.Ф.Погорілка, О.Ф.Фрицького.- К.: Юрінком Інтер, 2001.- 352 с.
96. *М'ягченко М.* Про визначення поняття „органи самоорганізації населення” // Право України. - 2002. - № 6.- С.46-48.
97. *Наливайко Л.* Проблеми визначення поняття, специфічних ознак та функцій конституційної відповідальності у сучасній конституційній теорії // Право України. – 1999. – № 10. – С.45-50.
98. *Нишчик Н.Р.* Проблеми президентської влади в Україні // Бюлетень законодавства і юридичної практики України, 1999.- № 8. – С.3-32.
99. *Нор В., Стецюк П.* Конституція - Основний Закон України. В запитаннях і відповідях. Навчальний посібник з основних положень Конституції України. - Львів-Київ.: Кальварія - Абрис, 1996.- 48 с.
100. *Олійник О.* Конституційне право на особисту недоторканість: поняття та характерні риси // Право України.,2000. – № 12. – С.33-36.
101. *Олійник В.* Зміст діяльності органів внутрішніх справ по

- забезпеченню конституційного права на свободу та особисту недоторканість // *Право України*. – 2002.- № 7. – С.27-30.
102. *Органи державної влади України*: Монографія / За ред. В.Ф. Погорілка. - К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2000.- 248с.
103. *Орзіх М.* Конституційні засади реорганізації державного устрою України в умовах адміністративної реформи // *Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць*. Випуск 12. – Одеса: Юридична література, 2001.- С. 9- 12.
104. *Панов М.* Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти // *Вісник АПрНУ*.- № 2(33)-3(34).- С.54-67.
105. *Пархоменко В.* Яким бути закону про статус Севастополя // *Віче*. – 2004. - № 1. – С. 43-44.
106. *Пахомов І.* Конституція України і виконавча влада // *Право України*. – 2002.- № 9. – С.38-40.
107. *Плющ І.* Доктрина і практика українського парламентаризму: „на ґрунті історичного прецеденту” // *Право України*, - 2001. - № 10. – С.3-12.
108. *Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л.* Референдуми в Україні: історія та сучасність: Монографія.- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000.- 248 с.
109. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика*. Збірник матеріалів та документів / Упоряд. О.Іщенко, В.Кампо, М.Пухтинський, В.Тихонов / За заг.ред.О.Дьоміна.- К.Логос, 2002 – 236с.
110. *Рабінович П.М.* Проблеми юридичного забезпечення прав людини (загальнотеоретичний аспект) // *Український часопис прав людини*. - № 2. - 1995.
111. *Рабінович П.* Права людини і громадянина у Конституції України. -Харків: «Право».- 1997.- 64 с.
112. *Рабінович П.* Свобода віровизнання: філософсько-правові та державно-юридичні аспекти *Вісник Академії правових наук України*.- Харків, 2001.- № 2(25)- С.108-122.
113. *Рабінович П.М., Раданович Н.М.* Європейська Конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загально-теоретичні аспекти). – Л.: „Астрон”, 2002. – 192с.
114. *Роговенко Д.* До питання про статус Рахункової палати України // *Право України*, - 2004. - № 7. – С.121-125.
115. *Рябошапко Л.* Правове становище національних меншин в Україні (1917-2000): Монографія.- Львів: Видавничий центр ЛНУ

- ім. Івана Франка, 2001.- 484 с.
116. *Савенко М.* Функція правової охорони Конституції України // *Право України.* – 2001. – №9. – С.6-8.
117. *Селиванов А.* Проблемні аспекти законотворчого процесу та їх відображення в рішеннях Конституційного Суду України // *Право України.* – 2004.- № 9.- С.34-36.
118. *Семак В.И., Дубровский В.Ф., Паршичева И.Е.* Конституція Автономной Республіки Крим. Учебное пособие. – Сімферополь, 1999. – 172 с.
119. *Сергієнко Г.* Конституційно-правове регулювання відносин Української держави і релігійних і релігійних організацій та гарантування свободи віросповідання: до питання їх взаємозв'язку // *Право України.*- 2004.- № 12. – С.12-15.
120. *Сергійчук В.* Севастополь- українське місто // *Голос України.*- 1999,13 лютого.
121. *Серьогіна С.* Сутність інституту глави держави та його еволюція у світовій державно-правовій практиці // *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2000.- № 4(23)- С.54 - 65.
122. *Слідченко І.Д.* Тлумачення конституції: питання теорії та практики в контексті світового досвіду / *Одеська національна юридична академія.*- Одеса: Фенікс, 2003.- 234 с.
123. *Скомороха В.* Вплив конституційної юстиції на розвиток українського конституціоналізму // *Право України,* 2000.- №12-С.3-8.
124. *Скрипник О.* Ідея соціальної справедливості в контексті теорії соціальної, правової держави // *Вісник Академії правових наук України.*- Харків, 2001.- № 2(25)- С.17-24.
125. *Скрипнюк О.В.* Соціальна правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія.- К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000.- 600 с.
126. *Соколенко Ю.* Поняття культурних прав і свобод людини та громадянина // *Право України.* – 2005. - № 2. С.- 27-32.
127. *Стецюк П.* До питання про конституційно-правові основи утвердження статусу української мови як державної. - В Зб.: *Українська філологія: школи, постаті, проблеми.* - Збірник праць Міжнародної конференції присвяченої 150-річчю від дня заснування кафедри української словесності у Львівському університеті (Львів, 23-25 жовтня 1998 р.).- Частина друга. - Львів: Світ, 1999.- С. 650-654.
128. *Стецюк П.* Станіслав Дністрянський як конституціоналіст. Львів, 1999. - 232 с.

129. *Стецюк П.* Конституційно-правові основи національної безпеки України // Вісник Львівського інституту внутрішніх справ Львів, 1999, № 1(8). - С. 72-79.
130. *Стецюк П.* Основи теорії конституції та конституціоналізму. - Львів: «Астролябія», 2003.- 232 с.
131. *Стецюк П.* Україна як національна держава: конституційно-правова характеристика. - Проблеми державотворення і захисту прав людини. Матеріали УІІ регіональної науково-практичної конференції. 13-14 лютого 2003 р. м. Львів. - Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2003.- С185-188.
132. *Стецюк П.* Конституція України як цінність, гарантія національної державності українського народу. Львів: Астролябія, 2004.- 31 с.
133. *Стецюк П.* Державні символи України: конституційно-правова характеристика // Вісник Конституційного Суду України. 2004.- № 6. - С. 103-115.
134. *Стецюк П.* Офіційна назва держави: конституційно-правова характеристика // Правова держава. - К., 2004. Вип. 24.- С.147-154.
135. *Стецюк П.* Про дефініцію «конституціоналізм» // Вісник Львівського університету. Серія юридична. - Львів.-2004. - № 39.- С.171-180.
136. *Стецюк П.* Конституційні характеристики України (спроба формально - юридичного аналізу) // Вибори і демократія. - 2004.- № 1. - С.29-35.
137. *Стецюк П.* Юрій Панейко (1886-1973) // Вибори і демократія. - 2005.- № 3 (5). - С.50-53.
138. *Стецюк П.* Права людини в системі сучасного українського конституціоналізму // Життя і право. – 2005. – № 5(17). – С.37-40.
139. *Стичинський Б.* Самоврядування столиці. Соціально-правовий аспект. // Віче.- 2003.- № 2.- С.37-39.
140. *Тацій В.* Утвердження і забезпечення прав та свобод людини – головний конституційний обов'язок демократичної, правової, соціальної держави // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2000.- № 4(23)- С.3 -18.
141. *Телешун С.* Окремі аспекти реформування адміністративно-територіального устрою в контексті останніх урядових постанов // Право України. - 2003. - № 1. – С. 8-12.
142. *Тененбаум А.* Статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини і прогаліни в Законі // Право України, - 1999. - № 2. – С.101-122.

143. *Тесленко М.В.* Конституційна юрисдикція в Україні. Навчальний посібник. К.: Школа, 2003.- 256 с.
144. *Тихонова Є., Юзьков Л.* Конституція юридична і фактична // Право України, 1992, № 1.- С. 3-10.
145. *Тодыка Ю.Н.* Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина: Учебное пособие.- Харьков: "Фолио": "Райдер", - 1998.- 292
146. *Тодыка Ю.Н.* Основы конституционного строя Украины.- Харьков:«Факт», 1999. - 320 с
147. *Тодыка Ю.Н.* Конституция Украины: проблемы теории и практики: Монография.- Харьков: Факт, 2000. - 608 с.
148. *Тодика Ю.* Конституційні засади формування громадянського суспільства в Україні // Вісник Академії правових наук України.- Харків, 2003.- № 1(33) - С.34-44.
149. *Тодыка Ю.Н., Яворский В.Д.* Президент Украины: конституционно-правовой статус. Монография. –Х.: "Факт", 1999. – 256 с.
150. *Український парламентаризм: минуле і сучасне /* За ред. Ю.С.Шемшученка.-К.:Парламентське вид-во,-1999.- 368с.
151. *Фрицький О.Ф.* Конституційне право України. Підручник. - К.:Юрінком Інтер, 2002. - 536 с.
152. *Футей Б.* Становлення правової держави: Україна 1991-2001 рр. – К.: Юрінком Інтер, 2001.- 288 с.
153. *Цветков В.* Державне управління: теорія, методологія, практика // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(23)- 3(33).- С.254-272.
154. *Чехович С.* Інститут права притулку як конституційно-правова гарантія захисту прав людини // Право України . – 2000. - № 4. – С.14-17.
155. *Чаюн М.Г., Кириченко Ю.М., Кидисюк Р.А.* Правові позиції Конституційного Суду України в рішеннях та висновках (1997-2003 роки).- К.: Атіка, 2003. - 336 с.
156. *Чубаров Р.* Кримская Автономия. Стоки и первые годы становления (1991-1992 гг.) // Віче.- 2001.- № 1.- С.146-156.
157. *Чубаров Р.* Конституція Автономної Республіки Крим. Позиція права чи позиція політичної доцільності // Віче.- 2003.- № 5. - С.49-56.
158. *Цимбалістий Т.О.* Державний кордон України: конституційно-правовий статус: Навчальний посібник. – Хмельницький: Видавництво НАПВУ, 2000.- 204 с.

159. Чушенко В. Проблеми формування соціально-організованого суспільства в Україні // Право України.-2005.-№4.-С. 104-107.
160. Чушенко В. Соціально-організоване суспільство і формування політичної влади в Україні // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні.-Львів, 2004.
161. Шайо А. Самоограничение власти (краткий курс конституционализма): Пер.с венг.-М.:Юристь, 2001.- 292с.
162. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції.- К.: Український центр правничих студій, 2001.- 302с.
163. Шаповал В. Основний закон держави // Віче.-1996. - № 3. - С.27-35.
164. Шаповал В. Державний устрій України: політико-правовий аспект проблеми // Українське право. - 1996. - № 1.- С.7-16.
165. Шаповал В. Конституційний механізм державної влади в незалежній Україні: політико-правові проблеми організації виконавчої влади //Право України. - 1997.-№ 1.-С.44-52.
166. Шаповал В.М. Становлення конституціоналізму в Україні: проблеми теорії // Право України, 1998.- С.25-29.
167. Шаповал В. Про генезу конституційного контролю: історико-правовий аспект проблеми // Вісник Академії правових наук України.-1999.-№2. – С. 104-107.
168. Шаповал В.М. Конституція як форма (джерело) конституційного права України (питання теорії) // Право України. - 1999. - № 6.
169. Шаповал В.М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні: Навч.посіб. - К.:УАДУ, 2000.- 216 с.
170. Шаповал В. Територіальна організація держави в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України. – 2002.- № 5.- С.43-54.
171. Шаповал В. Термін „більшість” і „вето” в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України. - 2002.- № 6.- С.44-54.
172. Шаповал В. Форма держави в конституційному праві // Вісник Конституційного Суду України. – 2003. - № 2.- С.47- 58; № 3. – С. 65 - 80.
173. Шаповал В. Основні характеристики конституційного права // Вісник Конституційного Суду України. – 2003. № 6. - С.60-70.
174. Шаповал В. Конституційні механізми реалізації народного суверенітету // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. № 5.- С.77- 97; № 6. – С.83-102; 2005. - №1. – С40-57.
175. Шаповал В. Сутнісні характеристики конституційного

- контролю // Право України. – 2005. № 3.- С.23-27.
176. Шемшученко Ю., Погорілко В. Система конституційного права як галузі права, юридичної науки та навчальної дисципліни // Вісник Академії правових наук України. - Харків, 2003.- № 2(33)-3(34).- С.213 -224.
177. Хабриева Т.Я. Правовая охрана конституции. – Казань: Изд. Казанского университета, 1995. – 221 с.
178. Юзьков Л. Основні положення проекту нової Конституції України // Розбудова держави, 1992, № 5. – С.- 36-39.
179. Яковюк І. Соціальна держава: до визначення поняття. // Вісник Академії правових наук України. - 2003.- № 2(33)- С.213 - 224.

Навчальне видання

Лунь Зоряна Іванівна,
кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права

Стецюк Петро Богданович,
кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник
Львівського національного університету імені Івана Франка

Чушенко Віталій Іванович,
кандидат юридичних наук, професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ПРОГРАМА КУРСУ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 7.060101 – „ПРАВознавство”

для студентів юридичного факультету

Відповідальний за випуск - доц.Л.В.Бориславський
Макетування – Н.З.Перетятко

Умовних друкованих аркушів – 4,5. Тираж – 300

Надруковано малим видавничим центром юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
79000, м.Львів, вул.Січових Стрільців, 14.